

Asia: VN/19961/2023

Suomen yhdenntetyn energia- ja ilmastosuunnitelman (NECP) päivitys

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan taho

Muu taho

Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä

Ei polteta tulevaisuutta -kampanja

LAUSUNTO

-

Mikäli vastasit yhtyväsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse

-

1) Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen (NECP luku 2.1.1 ja 3.1.1)

-

Avoin vastaus kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja nielujen kasvattamista koskien

Euroopan komissio suosittelee, että Suomi sisällyttää lopulliseen ilmasto- ja energiastrategiaan arvion kotimaisesta metsäbiomassan tarjonnasta ja sen energiakäytön yhteensopivuudesta Suomen LULUCF- ja uusiutuvan energian tavoitteiden kanssa.

Myös uudistettu LULUCF-asetus edellyttää metsäbiomassan raportoinnissa arviota metsäbiomassan lähteistä ja niiden vaikutuksista LULUCF-hiilinieluun sekä selkeän selvityksen siitä, kuinka saavutetaan tavoite, jonka mukaan hiilidioksidipäästöt eivät ylitä poistumista vertailujaksolla.

Viimeaikaiset tutkimukset osoittavat, että koko EU:n alueen maankäyttösektorin hiilinielu on kutistumassa. Suomessa maankäyttösektorista on jo tullut päästölähde. Silti Suomi nojaa

energiapolitiikassaan edelleen vahvasti metsäbiomassan käytön lisäämiseen energiantuotannossa. On elintärkeää, että lopullinen ilmasto- ja energiastrategia arvioi kattavasti ja läpinäkyvästi, kuinka metsäbiomassan polttaminen vaikuttaa Suomen kykyyn saavuttaa ilmasto- ja monimuotoisuustavoitteemme. Lausunnoilla oleva ilmasto- ja energiastrategia ei edelleenkään anna vaadittua tietoa siitä, kuinka nykyinen ja odotettu metsäbiomassan käyttö energiaksi vaikuttaa metsiemme kykyyn sitoa ja varastoida hiiltä.

Suomen ilmasto- ja energiastrategia toteaa, että maankäyttösektorista on tullut päästölähde lisääntyneiden hakkuiden vuoksi, mutta että bioenergia on pääosin sivuvirtojen ja hakkuutähteiden varassa. Tilastokeskus ja Luke ovat kuitenkin viime vuosina nostaneet esiin, että bioenergiaksi poltetaan entistä enemmän harvennusrankaa, sekä jopa kuitupuuta. Tämä olisi tärkeää huomioida myös Suomen ilmasto- ja energiastrategiassa.

Siitä miten energiantuotannossa käytetystä kotimaisen metsäbiomassan kestävyys varmistetaan tai sen osuudesta metsien ja maankäyttösektorin hiilinielun vähentämiseen ei tarkemmin kerrota. Tarvitsemme uskottavan ja vahvan nielupolitiikan ja ilmastolain mukaisen maankäyttösuunnitelman, muuten mikään Suomessa tuotettu bioenergia ei tule täyttämään komission kestävyysvaatimuksia.

Sivun 81 taulukossa 11 (Preliminary climate impacts in 2030 and 2035 of the measures presented in the Land Use Sector Climate Plan), jossa käydään läpi toimenpiteet, joilla maankäyttösektorin nieluja aiotaan nostaa, ei mainita hakkuiden vähentämistä edes vaihtoehtona, vaikka ilmaston kannalta hakkuumäärien pienentäminen olisi tällä hetkellä kaikkein tehokkain toimi päästä ilmastotavoitteisiimme.

Lisäksi strategiassa puhutaan lähinnä hiilensidonnasta ja metsien kasvun ja hiilidioksidin talteenottokyvyn vahvistamisesta (metsien aktiivisen hoidon ja käytön avulla) ja sivutetaan oikeastaan täysin metsiemme tärkeä rooli hiilen varastoinnissa. Hallituksen viimeisin päätös rajata vanhojen metsien kriteerinsä niin tiukoiksi, ettei uutta suojeltavaa oikeastaan löydy, jatkaa samalla linjalla. Vanhojen metsien suojelun puuttuminen lausunnolla olevasta strategiasta keinona suojella myös metsiemme puuston ja maaperän hiilivarastoja on erittäin huolestuttavaa.

2) Uusiutuvan energian edistäminen (NECP luku 2.1.2 ja 3.1.2)

-

Avoin vastaus uusiutuvan energian edistämistä koskien

Vastoin tutkijoiden varoituksia primääripuubiomassan polttaminen EU:ssa lasketaan edelleen uusiutuvaksi energiaksi. Bioenergian lisääntynyt käyttö viime vuosina on lisännyt merkittävästi metsiemme hakkuita. Suomessa 60% kaikesta metsistä korjatusta metsäbiomassasta päättyy lopulta poltettavaksi energiaksi.

Tutkijayhteisö on suurelta osin yhtä mieltä siitä, että metsäbiomassan energiapolton ilmastovaikutus on selvästi negatiivinen. Metsäbiomassan polttamisesta energiaksi aiheutuvat päästöt ovat polttotavasta riippuen yhtä suuret ja joissain tapauksissa jopa suuremmat energiayksikköä kohden kuin hiilen polttamisen päästöt. Vuonna 2021 puun polttaminen energiaksi aiheutti Suomessa lähes yhtä paljon päästöjä (vähän laskutavasta riippuen 42–45 miljoonan hiilidioksiditonnia) kuin öljy, hiili, maakaasu ja turve yhteensä (48 miljoonaa tonnia). Puun polttamisesta aiheutuvat päästöt eivät kuitenkaan näy tilastoissa siellä, missä öljyn, kivihiilen ja muiden fossiilisten päästöt lasketaan, vaan maankäyttösektorilla pienentyvissä hiilinieluissa. Silti Suomi nojaa energiapolitiikassaan ja lausunnolla olevassa ilmasto- ja energiastrategiassa edelleen vahvasti metsäbiomassan käytön lisäämiseen energiantuotannossa.

Metsäbiomassan energiakäytön merkittäviä kielteisiä vaikutuksia metsiin ja ilmastoon on vähennettävä rajoittamalla sen käyttöä polttoaineena, jotta ilmasto- ja monimuotoisuuskriisit eivät kärjistyisi. Uusia puita voidaan istuttaa ja kasvaessaan ne imevät hiiltä ilmakehästä, mutta metsähakkuut ja puun energiapoltto syöksevät sinne jatkuvasti uusia hiilipäästöjä. Jo nyt puun polttamisesta aiheutuvat päästöt ovat EU-maissa metsien kasvusta syntyvää hiilinielua suuremmat. EU-komissio onkin varoittanut, että puun polttaminen kasvattaa hiilipäästöjä fossiilisiin polttoaineisiin verrattuna juuri tästä tuplavaikutuksesta, eli päästöjen kasvusta sekä hiilinielujen vähenemisestä johtuen. Jos ilmastotavoitteet saavutetaan vain paperilla korvaamalla kivihiili puulla, mitään ei saavuteta.

Lisäksi puun materiaali- ja energiamarkkinat liittyvät läheisesti toisiinsa. Jos puun kokonaiskysyntä pysyy liian korkeana tai kasvaa, se johtaa metsien tilan heikkenemiseen ja metsien hiilinielujen kutistumiseen riippumatta siitä, mistä energiayritykset hankkivat puunsa.

Suomen olisikin tärkeää luopua kaikista metsäbiomassan polttamiseen annetuista tuista mahdollisimman pian. Pelkästään puupohjaisten polttoaineiden verottomuus maksaa valtiolle vuosittain 480 miljoonaa euroa. Varsinkin ainespuun, lahoppuun ja kantojen käyttö tulisi rajata kaikkien tukien ulkopuolelle. Tämä vähentäisi metsäbiomassan ylikysyntää ja auttaisi kääntämään nykyisen metsäkadon suunnan. Lisäksi tämä tukisi maankäyttösektorin hiilinielutavoitteiden saavuttamista ja auttaisi välttämään kuluja, jotka koituvat siitä, jos ja kun emme saavuta tavoitteitamme. Varoja voitaisiin sitten ohjata investointeihin aidosti kestäviin uusiutuviin energialähteisiin, sekä kotitalouksien tukemiseen vihreässä siirtymässä.

Tämän lisäksi Suomen tulisi ottaa hiilivero käyttöön myös bioenergian päästöille. Toisin kuin fossiilisten polttoaineiden, turpeen ja nestemäisten tai kaasumaisten biopolttoaineiden kohdalla, Suomessa ei tällä hetkellä makseta hiiliveroa biomassan energian päästöistä. Tämä merkittävä puuenergian välillinen tuki on vääristänyt markkinoita. Euroopan komissio on ehdottanut, että kiinteät puupolttoaineet suurissa energialaitoksissa tulisi sisällyttää hiiliveron piiriin. Hiiliveron käyttöönotto biomassan energian päästöille poistaisi epäsuoran tuen ja auttaisi varmistamaan, että metsät, puutuotteet ja metsäbioenergia myötävaikuttavat tehokkaasti ilmastotavoitteiden

saavuttamiseen. Afryn Valtioneuvostolle tekemästä raportista käy ilmi, että jos biomassaan sovelletaan kansallisen energiaverotusmallin mukaista korkeampaa veroa, siirtymä pois biomassasta vauhdittuisi erityisesti kaukolämmön tuotannossa, mutta myös teollisuudessa. Maankäyttösektorilla biomassan energiakäytön vähenemisellä olisi positiivisia vaikutuksia, joita voitaisiin täydentää ottamalla käyttöön tukia metsänomistajille hiilen varastointiin metsiin ja puutuotteisiin.

Viimeisenä vielä huomio taulukosta 7 sivulla 42:

Taulukko ei erittele energiaksi poltetun metsähakkeen lähteitä millään tavalla ja luo kuvan, että kaikki isoissa energialaitoksissa polttoon päätyvä primääripuubiomassa olisi teollisuuden sivuvirtapuuta ja hakkuutähteitä. Kuitenkin mm Luke ja jopa Metsäteollisuus itse ovat todenneet, että kuitupuuta päätyy polttoon vuosittain vähintään 2 miljoonaa m³. Tutkijat ja ympäristöjärjestöt (kuten Ei polteta tulevaisuutta) ovat myös nostaneet useaan otteeseen esiin sen, että lahoppuuta ja jopa keloja päätyy Suomessa suuret määrät polttoon.

3) Energiatehokkuuden edistäminen (NECP luku 2.2 ja 3.2)

-

Avoin vastaus energiatehokkuuden edistämistä koskien

Nykyinen hallitus on kohdistanut useita leikkauksia nimenomaan energiatehokkuustoimiin. Kuten myös suunnitelmassa todetaan, energiatukiohjelman sijoitukset energiatehokkuuteen on puolitettu vuodesta 2024 lähtien. Lisäksi myös energianeuvonnasta on leikattu, eikä energiaremonttien tukea aiota jatkaa, vaikka komissio on nimenomaan peräänkuuluttanut näitä toimia.

4) Energiaturvallisuus (NECP luku 2.3 ja 3.3)

-

Avoin vastaus energiaturvallisuutta koskien

-

5) Energian sisämarkkinat (NECP luku 2.4 ja 3.4)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus energian sisämarkkinoita koskien

-

6) Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky (NECP luku 2.5 ja 3.5)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus tutkimusta, innovointia ja kilpailukykyä koskien

-

Avoin vastaus muita kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman osia koskien. Mikäli mahdollista, kerro vastauksessasi mitä suunnitelman lukua vastauksesi koskee

Lausunnolla oleva Suomen ilmasto- ja energiastrategia (NECP) ei täytä tavoitteita, jotka EU sille on asettanut. Emme saavuta EU:n ilmasto- ja monimuotoisuustavoitteita tämän strategian avulla. Lisäksi ilmasto- ja energiastrategiassa esitellyistä suunnitelmista puuttuu monin kohdin konkretia, sekä suurimmassa osassa rahoitus, koska nykyinen hallitus on leikannut jo edellisen hallituksen riittämätöntä budjettia ennestään.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2023/857 sitovista vuotuisista kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä jäsenvaltioissa vuosina 2021–2030 mukaan Suomen on vähennettävä nettopäästöjään 50% vuoteen 2030 mennessä. Lausunnolla olevan ilmasto- ja energiastrategian avulla Suomi ei tule onnistumaan vaadittavissa päästövähennyksissä. Päästövähennyksissä epäonnistuminen ei olisi pelkästään valtava takaisku ilmastotoimille, vaan tarkoittaisi myös suurta laskua Suomen valtion taloudelle.

On erittäin selvää, että tämä strategia on tehty metsä- ja energiateollisuus edellä, sen seurauksista taloudellemme ja ilmastotavoitteillemme välittämättä.

Sairinen Varpu
Ei Polteta Tulevaisuutta -kampanja - Varpu Sairinen